

Силабус курсу:

УСНА НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	014.01 «Середня освіта (українська мова і література)»
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	4 кредити
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	іспит

Автор курсу та лектор:

доцент, кандидат філологічних наук Макаренко Лариса Вікторівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові

доцент кафедри журналістики і українознавчих студій

посада

makarenko@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-097-0937106

телефон

Viber за номером

телефону

месенджер

за розкладом

консультації

Викладач лабораторних занять:*

не передбачено

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:

доцент, кандидат філологічних наук Макаренко Лариса Вікторівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові

доцент кафедри журналістики і українознавчих студій

посада

akarenko@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-097-0937106

телефон

Viber за номером

телефону

месенджер

за розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу: Дисципліна "Усна народна творчість" покликана ознайомити здобувачів вищої освіти зі специфікою національного фольклору, історією й періодизацією його розвитку, різноманітною жанровою системою, історією та поетикою окремих жанрів, особливостями усної народної творчості кожного історичного періоду, взаємодією фольклору і літератури тощо.

Результати навчання: Знання: специфіка національного фольклору, історія й періодизація його розвитку, різноманітність жанрової системи, історія й поетика окремих жанрів.

Вміння: застосовувати набуті теоретичні знання на практиці; володіти основними прийомами наукового аналізу фольклорного твору; застосувати навички теоретичного підходу до конкретного тексту й відповідно виробити навички інтерпретації змісту творів шляхом здійснення аналізу їх структури; володіти науковою мовою для професійних суджень про загальну природу мистецтва й своєрідних окремих його явищ та виробити категоріально-поняттєвий тезаурус.

Передумови до початку вивчення: Вивчення курсу повинно супроводжуватися розвитком навичок самостійної літературознавчої роботи, зокрема, умінь користуватися посібниками, словниками, оригінальними виданнями, що сприятиме критичному осмисленню шляхів і прийомів аналізу фольклорних творів, привчатиме здобувачів глибше засвоювати і осмислювати вивчений матеріал, зіставляти різні думки, досліджувати тексти зразків національних культур.

Мета курсу (набуті компетентності)

Унаслідок вивчення навчального курсу здобувач вищої освіти набуває таких компетентностей, як:

ЗК10. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і міжкультурність у суспільстві, здатність до вираження національної культурної ідентичності і гнучкого ставлення до інших культур.

ФК12. Здатність аналізувати й інтерпретувати твори української, зарубіжної літератури й усної народної творчості, визначати їх специфіку й місце в літературному процесі.

ПРН5. Знати історичні особливості розвитку української літератури у вітчизняному та світовому контекстах, жанрову й стильову своєрідність художніх творів, їх місце у вітчизняному та світовому літературному процесах.

ПРН7. Знати особливості регіонального фольклору та побутового мовлення, застосовувати набуті знання в практичній роботі вчителя-словесника.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Вступ. Специфіка фольклору.	2/0/0	Дефініція ключових понять курсу. Усна народна творчість і професійна художня література. Періодизація фольклору. Напрями та школи фольклористики	Участь в обговоренні
2.	Розвиток української фольклористики	0/0/2	Початковий етап української фольклористики. Відомості про український фольклор до XIX ст. Залишки фольклорних творів у писемних пам'ятках давньоруської літератури. Український фольклор у слов'янських літературних збірниках та граматиках. Етап становлення української фольклористики як науки. Українська фольклористика XX століття: етапи розвитку. Основні фольклористичні видання. Тенденції розвитку і проблеми сучасної української фольклористики.	Участь в обговоренні Презентація
3.	Основні світоглядні системи українського фольклору	0/0/2	Дохристиянські вірування давніх слов'ян. Християнство і його вплив на розвиток української народної словесності.	Участь в обговоренні
4.	Магія і міфологія.	2/0/0	Магія як найдавніший пласт народної творчості та її форми. Давня праслов'янська міфологія.	Участь в обговоренні Презентація
5.	Календарно-обрядова творчість	2/0/4	Ритуально-міфологічна основа зимового циклу календарної обрядовості(весняного, літнього, осіннього циклів). Жанри. Драматизовані календарно-обрядові дійства. Форми функціонування молодіжних громад. Зв'язок жанрів календарно-обрядової творчості з художньою літературою та їх дослідження.	Участь в обговоренні Аналіз текстів, ритуалів, обрядів

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
6.	Родинно-обрядова творчість українського народу	2/0/4	Родинна обрядовість. Весілля як драма. Обряди, пов'язані з народженням дитини. Похоронні обряди. Визначення жанру голосіння, його зв'язок з обрядом. Обряди, пов'язані з будівництвом дому і новосіллям. Родинно-обрядова творчість і художня література. Збирання, видання й дослідження жанрів родинно-обрядового фольклору, ознайомлення з ним школярів.	Участь в обговоренні Аналіз текстів ритуалів, обрядів
7.	Героїчний епос: билини, думи, історичні пісні, хроніки	0/0/4	Героїчний епос як явище світової культури, етапи його розвитку. Епос усний та книжний. Проблема віднесення билин до українського героїчного епосу. Визначення, поетика билин. Їх цикли. Походження українського героїчного епосу: народних дум та історичних пісень. Кобзарі, бандуристи, лірники як творці та виконавці дум. Думи ХХ століття, відображення в них трагічних сторінок української історії. Жанрові риси історичної пісні в порівнянні з думою. Цикли історичних пісень. Історичні пісні ХХ століття. Поетика історичних пісень. Особливості жанру пісні-хроніки. Спільне й відмінне з жанром історичної пісні. Поетика пісень-хронік. Основні мотиви та образи. Використання народних дум та історичних пісень у художній літературі. Збирання, видання й дослідження українського героїчного епосу. Вивчення героїчного епосу в середній школі.	Участь в обговоренні Презентація Аналіз епосу
8.	Народні балади	0/0/2	Визначення балади. Історичний розвиток балад, джерела сюжетики. Особливості тематики та ідейної спрямованості баладних пісень. Сполучення ліричного, епічного та драматичного первнів у баладах. Своєрідність трагічного в баладах. Баладний	Участь в обговоренні Аналіз балад

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			психологізм. Своєрідність моралізування в баладах. Композиційна й наративна структура балад. Особливості фантастики в баладах. Балада й міф, балада й ритуал.	
9.	Народна лірика.	2/0/4	Поняття про народну лірику, її жанрові різновиди (цикли), відмінність від літературної лірики. Жанр пісні, його особливості. Жанрова система соціально-побутових пісень: козацькі, чумацькі, кріпацькі, наймитські, бурлацькі, заробітчанські, емігрантські, рекрутські, солдатські, жовнірські, ремісницькі й робітничі: провідні мотиви й образи. Жанрова система танцювальних пісень. Визначення жанрів коломийок і частівок. Пісні літературного походження. Романси.	Участь в обговоренні Аналіз лірики
10.	Казкова проза.	2/0/4	Жанрова система фольклорної прози (казкової і неказкової). Проблема визначення казки, її жанрової домінанти. Проблема класифікації казок. Особливості поетики побутових казок. Збирання, видання і дослідження українських побутових казок. Вивчення побутових казок у середній школі. Зв'язок народної і літературної казки. Казкові мотиви в художній літературі.	Участь в обговоренні Аналіз казкової прози
11.	Пареміографія. Художня природа, жанрові різновиди та класифікація народних паремій.	2/0/2	Виникнення і розвиток жанру. Класифікація паремій. Поетика малих жанрів фольклору. Художньо-виражальні засоби паремій. Збирання та дослідження прислів'їв та приказок.	Участь в обговоренні Аналіз малих жанрів

Рекомендована література

Базова:

1. Лановик М., Лановик З. Українська усна народна творчість: Підручник. К.: Знання-Прес, 2005. 591 с.
2. Семенов О. М. Український фольклор: Навчальний посібник. Глухів. 2004. 256 с.
3. Філоненко С. О. Усна народна творчість: Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2008. 416 с.

Допоміжна:

4. Гарасим Я. Нариси до історії української фольклористики. К.: Знання, 2009. 301с.
5. Гнатюк В. Нарис української міфології. Львів. 2000. 263 с.
6. Денисюк І. Літературознавчі та фольклористичні праці: У 3-х т., 4-х кн. Л., 2005.
7. Руснак І. Український фольклор. К. Академія, 2012. 304 с.
8. Лозко Г. Українське народознавство. Тернопіль: Мандрівець, 2011. 512 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання здобувач вищої освіти може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	20
Аналіз текстів	20
Презентація	20
Іспит	40
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

<i>Плагіат та академічна доброчесність:</i>	Під час виконання практичних завдань здобувач вищої освіти має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим. Результати навчання здобувачів вищої освіти оцінюються викладачем об'єктивно. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).
<i>Завдання і заняття:</i>	Усі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно й оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. Через поважну причину (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни відпрацювання можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	На заняття здобувачі вищої освіти приходять до аудиторії відповідно до розкладу, не запізнюючись. Під час занять здобувачі вищої освіти : <ul style="list-style-type: none">– не залишають аудиторію без дозволу викладача;– коректно поведуться між собою;– вільно висловлюють свої погляди;– не заважають викладачеві проводити заняття. Під час контролю знань здобувачі вищої освіти: <ul style="list-style-type: none">– не послуговуються зовнішніми джерелами інформації, які заборонено використовувати під час виконання роботи);– не можуть розмовляти з іншими студентами та порушувати режим тиші в аудиторії;– мають право на отримання від викладача роз'яснень про причини отримання низької/незадовільної оцінки.